

III Всеукраїнська науково-
методична конференція з
міжнародною участю

Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції

Суми 2022

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Матеріали
III Всеукраїнської науково-методичної конференції
(Суми, 18 червня 2022 року)

Суми 2022

УДК: 341-044.247:37.013

Ц62

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Завгородня В.М., канд. юрид. наук, доцент (голова редколегії)

Куліш А. М., д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України

Славко А.С., канд. юрид. наук

Длугош П., д-р габілітований (соціологічні науки), професор

Камьонка М., д-р (політологія і публічна адміністрація), доцент

Плотнікова М. В., канд. юрид. наук, доцент

Черкасов А.А., д-р іст. наук, професор

Чурилова Т. М. канд. юрид. наук, доцент

Чернявський А.О., канд. юрид. наук, доцент

Швагер О. А., канд. юрид. наук

Ц62 Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції: матер. III Всеукр. наук.-метод. конф. (Суми, 18 червня 2022 р.) / ред. колегія : В.М. Завгородня, А.М. Куліш, та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 230 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти, вчителів шкіл, виголошені в рамках III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції», присвяченої актуальним питанням європейських студій, педагогіки, політики, історії та права.

Позиція організаційного комітету III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції» не завжди збігається із міркуваннями, висловленими учасниками. У збірнику збережено авторські орфографію, пунктуацію та стилістику. Відповідальність за достовірність даних та дотримання принципів академічної доброчесності несуть учасники конференції.

© Сумський державний університет, 2022

ЗМІСТ

<i>Ахновська І.О.</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ПОНЯТЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОСВІТОЮ	7
<i>Бараненко Д.В.</i> АДМІНІСТРУВАННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	12
<i>Барановський Б.О.</i> ВПЛИВ ГРУПИ ГУМАНІТАРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ГЛОБАЛЬНУ СИСТЕМУ ОСВІТИ	16
<i>Баранюк Т. М.</i> РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ЗАЛАГОДЖЕННІ КОНФЛІКТІВ НА ТЕРИТОРІЇ КОЛИШНЬОЇ ЮГОСЛАВІЇ	19
<i>Boipova A.A.</i> BASIC PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF AXIOLOGICAL DIMENSION OF THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE	23
<i>Бондар Ю. А.</i> ПРАВОВІ ВЗАЄМВІДНОСИНИ МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ТА МІЖНАРОДНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ПРАЦІ	27
<i>Брюханова Г.В.</i> ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З РОЗРОБКИ РЕКЛАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	31
<i>Бурлай Т. В.</i> СОЦІАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПОВОЄННОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	33
<i>Halas A.S.</i> MAPPING EUROPEAN ECO-SYSTEM OF MICRO-CREDENTIALS IN HIGHER EDUCATION	38
<i>Holokha A. R.</i> FREE ELECTIONS AS A VALUE	42
<i>Гончаренко А.В.</i> РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НАПРИКІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	45
<i>Hryn V.H., Hryn K.V.</i> INTEGRATION OF UNDERGRADUATE AND POSTGRADUATE STAGES IN THE MEDICAL PROFESSION DURING MARTIAL LAW IN UKRAINE	50
<i>Гусак Ю.Д.</i> ПРАВО НА ОСВІТУ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ: СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ	53
<i>Давиденко О.</i> РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ЗМІН	57
<i>Дегтярьов С.І.</i> ЮРИДИЧНА ОСВІТА В РОСІЇ У ХVІІІ СТОЛІТТІ: АПОФЕОЗ НЕДОЛУГОСТІ	59
<i>Денисенко С.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО» ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У ГАЛУЗІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ	64
<i>Дмитрієв В. І.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ В США	68

<i>Добродум О.В., Мартинюк Е.І., Никитченко О.Е.</i> ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	73
<i>Довженко Р. В.</i> ГЕНОЦИД ЯК ВИКЛИК ЦІННОСТЯМ СУЧАСНОЇ ЗАХІДНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	77
<i>Zavhorodnia V. M.</i> LEGAL EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CHALLENGES OF MARTIAL LAW	80
<i>Желобицький Я.К.</i> СУТНІСТЬ ТА МІСЦЕ ЦІННІСНИХ ПРІОРИТЕТІВ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	84
<i>Ішутіна О.Є.</i> РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЙНІ СТУДІЇ» (ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ ERASMUS + JEAN MONNET MODULE).....	89
<i>Ковальчук І. В., Ковальчук М. О.</i> ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ	93
<i>Козенкова Л. О.</i> ФІЗИЧНА ТА РОЗУМОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: ВСТАНОВЛЕННЯ РІВНОВАГИ.....	96
<i>Kochkina D. D.</i> THE CONCEPT OF IMPLEMENTING EQUALITY AS ONE OF THE EU VALUES IN THE UKRAINIAN STRUCTURE OF LAW ENFORCEMENT AGENCIES.....	102
<i>Козир М.А.</i> ЦІННОСТІ ЄС: ІСТОРИЧНИЙ, ПРАВОВИЙ, ПОЛІТИЧНИЙ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТИ	106
<i>Kolesnik N. D.</i> REINFORCEMENT OF THE EUROPEAN UNION VALUES	111
<i>Кравченко О.В., Щербак А. С.</i> ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	116
<i>Лебідь А.Є., Тимофеева Т.</i> КОНЦЕПЦІЯ СПРАВЕДЛИВОГО ПОВСТАННЯ: КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ, ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ТА ЛЕГІТИМАЦІЯ ПРИРОДНОГО ПРАВА.....	122
<i>Lisniak V. A.</i> ROLE OF EUROPEAN VALUES IN SHAPING INTERNATIONAL LAW.....	126
<i>Лісун Я.В.</i> ОСВІТА В УМОВАХ НЕКОНТРОЛЬОВАНИХ МУЛЬТИКРИЗ 2019-2022 ТА ПРІОРИТЕТИ ЇЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	131
<i>Маланчук Т.В.</i> ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ.....	136

Мандич О.В. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНІ МОДЕЛІ ПОСИЛЕННЯ СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	139
Мельниченко С. Г. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ, ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ.....	143
Носирев О. О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ.....	147
Паламарчук О. І. КОРЕЛЯЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ І ТРАДИЦІЙНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ В ІСТОРИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	151
Панкратова В.О. ПРАВОВИЙ КВІЗ ЯК ІНТЕРАКТИВНА МЕТОДИКА ПРИ ВИВЧЕННІ ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН.....	155
Підоричева І. Ю. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОСТІР ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ НОВОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПОРЯДКУ ДЕННОГО ЄС	157
Плотнікова М.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВАГИ ДО ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	162
Саранов С. В. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ КАТЕГОРІЇ «МИРУ» В «ГОСУДАРІ» МАКІАВЕЛЛІ ТА «ПОЛІТИЧНОМУ ЗАПОВІТІ» РІШЕЛЬЄ	167
Сачко І. О. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ВІЙСЬКА ФІНЛЯНДІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ДЛЯ БЕЗПЕКИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ.....	171
Семенцов Я. ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО КОСМІЧНОГО ПРАВА В АСПЕКТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	175
Славко А.С. СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО У УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: КВАЛІФІКАЦІЯ ЗА МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ.....	177
Стрельник В.В. ВІДБУДОВА УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	181
Хмельницька Л.В. СИМВОЛІЗМ «ПІВНИКА З БОРОДЯНКИ» ЯК НАЦІО-КУЛЬТУРНОГО СУПРОТИВУ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	184
Царьова І.В. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕКСТИ ЯК ДОМІНАНТА ОСВІТИ.....	188
Чернявський А.Л. ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ КОНСУЛЬСЬКИХ УСТАНОВ ТА АДВОКАТУРИ ПІД ЧАС НАДАННЯ ПРАВОВОЇ	

ДОПОМОГИ ЗА КОРДОНОМ В КОНТЕКСТІ ОХОРОНИ ЦІННОСТЕЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	191
Чурилова Т.М. ДО ПИТАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ДОВКІЛЛЮ УКРАЇНИ, ЗАВДАНОЇ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ	195
Швагер О.А. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЄС.....	201
Швець Т.Е. ТЬЮТОРИНГ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ УЧНЯ ТА ВЧИТЕЛЯ.....	206
Шевчук В.О. РЯТІВНІ СВІТОГЛЯДНІ ЦІННОСТІ ЯК ОСВІТНІ ОРІЄНТИРИ: ВИКЛИКИ ВІЙНИ І ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ	211
Шемелинець І.І. МОЖЛИВІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В ПЛАНІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	215
Юрченко Л.І., Рябініна О.В., Гонтаренко Л.О. ЕВОЛЮЦІЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНОМУ ЦІННІСНОМУ АСПЕКТІ	219
Яремівич М.А. ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СОЛІДАРНОСТІ У СТУДЕНТІВ СУЧАСНОГО КОЛЕДЖУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ, ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (СКРИНКАСТИ)	223

ПРАВО НА ОСВІТУ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ: СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ

Гусак Ю.Д.

*аспірантка кафедри МЄППП
Сумський державний університет*

Право на освіту є одним із базових у системі прав людини. Його належна реалізація нерозривно пов'язана із низкою інших прав, адже слугує запорукою спроможності обробляти і сприймати інформацію, формувати світогляд, об'єднуватись у групи «за інтересами», будувати успішну кар'єру та соціалізуватись. Проте, отримання освіти пов'язане з деякими обмеженнями, зумовленими національними традиціями, суспільними інтересами та іншими чинниками. Одним із таких чинників може бути перебування особи в місцях несвободи. На подібних ситуаціях хотілося б зосередити свою увагу у цьому дослідженні.

На теренах Ради Європи право на освіту передбачене, наприклад, статтею 2 Протоколу № 1 до Конвенції, яка передбачає, що «нікому не може бути відмовлено у праві на освіту». У своїй практиці ЄСПЛ послідовно тлумачить статтю 2 Протоколу 1 як таку, що «гарантує кожному, хто перебуває під юрисдикцією Договірних Держав, право доступу до освітніх закладів, що існують на даний момент, і право отримувати прибуток від здобутої освіти шляхом одержання, відповідно до правил, що діють у кожній державі, офіційного визнання навчання завершеним» (§ 134) [1]. Проте, яким чином реалізувати право на здобуття освіти в умовах, коли доступ до освітніх установ відсутній чи обмежений, наприклад, в місцях несвободи?

Варто зауважити, що місцями несвободи вважаються всі установи, в яких осіб утримують в умовах спеціального режиму, обмежуючи їхнє право на свободу та особисту недоторканність. Стаття 11 Кримінально-виконавчого кодексу перелічує такі «установи виконання покарань «як арештні дома, кримінально-виконавчі установи, спеціальні виховні установи, слідчі ізолятори» [2]. Проте, варто пам'ятати, що перелік місць несвободи не вичерпується тільки установами виконання покарань, і включає в себе також місця перебування затриманих осіб чи осіб, щодо яких

вжито запобіжного заходу у вигляді взяття під варту, а також деякі лікувальні установи (наприклад, психоневрологічні диспансери). Термін перебування в окремих місцях несвободи може вимірюватись роками і десятиліттями, і в цьому контексті особливо важливим стає доступ до освіти.

Загалом, у праві Ради Європи право отримувати освіту презюмується для кожного, в тому числі – і щодо осіб, які перебувають в місцях несвободи. Так, пункт 96 Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи «Європейські тюремні правила» № R (87) 3 передбачає, що «якщо доступна освітня або професійна підготовка, ув'язнених слід заохочувати до використання цих можливостей» [3]. Згодом було ухвалено Рекомендацію № (89) 12 «Освіта у в'язницях», відповідно до якої «усі ув'язнені повинні мати доступ до освіти, що передбачає навчальні предмети, професійно-технічну освіту, творчу та культурну діяльність, фізичне виховання та спорт, соціальну освіту та бібліотеку» [4]. Ці положення були розвинені Комітетом Міністрів у 2006 році, з ухваленням нової версії Європейських тюремних правил. Вона, зокрема, передбачає таке:

— Кожна в'язниця повинна прагнути надати всім ув'язненим доступ до освітніх програм, які є якомога повнішими і які відповідають їхнім індивідуальним потребам з урахуванням їхніх прагнень.

— Пріоритет надається ув'язненим, які потребують грамоти та рахунку, а також тим, хто не має базової чи професійної освіти.

— Особливу увагу слід приділяти вихованню молодих ув'язнених та осіб з особливими потребами [5].

Європейський комітет запобігання катуванням окремо звертається до гарантування можливості отримати освіту у двох контекстах: по-перше, щодо осіб, які відбувають покарання у вигляді довічного позбавлення волі; по-друге, щодо неповнолітніх у корекційних (виховних) закладах. Так, стандартом CPT/Inf(2016)10-part «Ситуація щодо осіб, які відбувають довічне позбавлення волі» передбачено, що ув'язнені, засуджені до довічного ув'язнення, повинні мати доступ до максимально повного режиму діяльності та, як правило, спільно з іншими ув'язненими. Робота, освіта, спорт, культурна діяльність та хобі не тільки допомагають скоротити час, але також мають вирішальне значення для зміцнення соціального та

психічного здоров'я та передачі навичок, які можна передати, які будуть корисними під час та після закінчення терміну ув'язнення [6].

У свою чергу, відповідно до стандарту СРТ/Inf(2015)1-part «Неповнолітні, позбавлені волі відповідно до кримінального законодавства», освіта та професійна підготовка, запропонована неповнолітнім, які перебувають у місцях несвободи, повинні відповідати тим, що існують у суспільстві, надаватися професійними викладачами / тренерами [7] (§ 110).

Позицію щодо необхідності забезпечити ув'язненим доступ до освіти послідовно підтримує також Європейський суд з прав людини. Зокрема, у справі *Velyo Velez v. Bulgaria* заявник мав бажання під час відбування покарання у вигляді позбавлення волі приєднатись до школи, яка функціонувала при в'язниці, для того, щоб зрештою отримати документ про середню освіту. Проте, він отримав відмову у зв'язку з тим, що є рецидивістом.

Аналізуючи цю справу, ЄСПЛ нагадав, що «освіта – це складна та дорога в організації діяльність, тоді як ресурси, які влада може виділити на неї, обов'язково обмежені. Правда також те, що вирішуючи, як регулювати доступ до освіти, держава повинна знайти баланс між, з одного боку, освітніми потребами тих, хто перебуває під її юрисдикцією, і, з іншого, її обмеженою спроможністю їх задовольнити. Однак Суд не може не враховувати той факт, що, на відміну від деяких інших державних послуг, освіта є правом, яке користується прямим захистом відповідно до Конвенції. Це також дуже особливий тип публічних послуг, які не тільки приносять безпосередню користь тим, хто їх використовує, але й виконує ширші суспільні функції» (§ 33) [8].

Суд підкреслив, що стаття 2 Протоколу 1 не вимагає від держави створення спеціальних освітніх установ для ув'язнених. Проте, в аналізованому випадку, школу при в'язниці вже було створено, а заявнику відмовили у доступі до неї. Відповідно, Суд вирішив, що «... у цій справі Уряд не надав ані практичних причин, наприклад, через брак ресурсів у школі, ані чіткого пояснення щодо правових підстав для обмеження, накладеного на заявника». Відтак, було констатовано порушення права на освіту [8].

Стаття 107 Кримінально-виконавчого кодексу України закріплює за ув'язненими право «одержувати освіту відповідно до законодавства про освіту». Стаття 102 цього ж акту встановлює, що

«режим створює умови для суспільно корисної праці засуджених, загальноосвітнього і професійно-технічного навчання, соціально-виховної роботи та громадського впливу» [2]. Таким чином, можемо констатувати, що на законодавчому рівні право ув'язнених на освіту приведене у відповідність до стандартів Ради Європи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Case of R.M. v. Latvia / European Court of Human Rights HUDOC. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-213791>

2. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003 № 1129-IV / Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>

3. Recommendation No. R (87) 3 of The Committee of Ministers to Member States on the European Prison Rules / Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/16804f856c>

4. Recommendation No. R (89) 12 of The Committee Of Ministers to Member States on Education in Prison / Right to education. URL: <https://www.right-to-education.org/resource/council-europe-recommendation-89-12-education-prison>

5. Recommendation Rec(2006)2-rev of the Committee of Ministers to member States on the European Prison Rules / Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/09000016809ee581>

6. CPT/Inf(2016)10-part Situation of life-sentenced prisoners / Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/16806cc447>

7. CPT/Inf(2015)1-part Неповнолітні, позбавлені волі відповідно до кримінального законодавства / Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/16806ccb95>

8. Case of Velyo Velevev v. Bulgaria / European Court of Human Rights HUDOC. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-144131>